

כובעי החשיבה – דף עבודה

קוראים את הדילמה, חושבים בכל כובע בתורו, וכותבים את תשובות הקבוצה. הכובע הכחול מסכם: מה מחליטים ולמה.

כובע	מה שואלים
<div></div> הכובע הלבן	עובדות ומידע – מה אנחנו יודעים בטוח?
<div></div> הכובע האדום	רגשות ותחושות – מה מרגישים עכשיו?
<div></div> הכובע השחור	סכנות וזהירות – מה יכול להשתבש?
<div></div> הכובע הצהוב	יתרונות ומחשבה מעודדת – מה הטוב בבחירה הבטוחה?
<div></div> הכובע הירוק	רעיונות ופתרונות – איזה פתרון חכם יש לנו?
<div></div> הכובע הכחול	ניהול והחלטה – מה ההחלטה שלנו?

דילמה משלנו:

כובע	התשובות שלנו
<div></div> הכובע הלבן	
<div></div> הכובע האדום	
<div></div> הכובע השחור	
<div></div> הכובע הצהוב	
<div></div> הכובע הירוק	
<div></div> הכובע הכחול	

הכדור של נועם (יסודי)

נועם משחק כדורגל עם חברים בגינה הציבורית. הכדור עף לכביש ונעצר ליד מכונית חונה. החברים צועקים: "רוץ, תביא מהר! אין אף אוטו!" נועם יודע שאסור לרוץ לכביש, אבל בלי הכדור המשחק נגמר.

כובע	שאלה	התשובות שלנו
 הכובע הלבן	מה אנחנו יודעים בטוח? מה קרה לכדור? · מה נועם יודע על הכביש? · מה אפשר לראות מבין מכוניות חונות?	
 הכובע האדום	מה מרגישים? מה נועם מרגיש? · מה החברים מרגישים?	
 הכובע השחור	מה יכול להשתבש? מה עלול לקרות אם ירוץ?	
 הכובע הצהוב	מה טוב בבחירה הבטוחה? מה נועם מרוויח אם יחכה?	
 הכובע הירוק	איזה פתרון חכם יש? איך מחזירים את הכדור בלי לרוץ לכביש?	
 הכובע הכחול	מה ההחלטה שלנו? מה נועם מחליט? מה הוא אומר לחברים?	

אלון ברמזור האדום (חט"ב)

אלון (בן 16) רוכב על קורקינט חשמלי למפגש עם חברים. הוא מאחר בעשר דקות. הוא מגיע לצומת: הרמזור לרוכבים ולהולכי רגל אדום, והכביש נראה ריק. בדיוק אז חבר מתקשר: "נו, איפה אתה? כולם פה! פשוט תחצה מהר, אין מכוניות!"

התשובות שלנו	שאלה	כובע
	עובדות ונתונים מה מצב הרמזור? · מה ידוע על הכביש – ומה לא ידוע? · מה עושה הטלפון לקשב?	הכובע הלבן
	רגשות ותחושות מה אלון מרגיש? · מה החבר מרגיש?	הכובע האדום
	סיכונים מה הכי גרוע שיכול לקרות? · למי עוד יכול להיגרם נזק?	הכובע השחור
	יתרונות וערך מה אלון מרוויח אם יחכה?	הכובע הצהוב
	פתרונות יצירתיים איך עונים לחבר בלי להסתכן?	הכובע הירוק
	ניהול והחלטה מה ההחלטה? מה היה הכי חשוב בשקילה?	הכובע הכחול

רוני והשער שנסגר (חט"ב / חט"ע)

רוני (בת 16) רוכבת על אופניים חשמליים למבחן חשוב. היא כבר מאחרת. בצומת גדול הרמזור אדום, והכביש נראה שומם. חברה מסמסת: "אם את לא פה תוך שתי דקות, השער נסגר!" רוכבים אחרים לידה לא מחכים וחוצים באדום.

התשובות שלנו	שאלה	כובע
	עובדות ונתונים מה בדיוק ידוע? • מה לא ידוע?	הכובע הלבן
	רגשות מה רוני מרגישה?	הכובע האדום
	סיכונים מה יכול להשתבש?	הכובע השחור
	יתרונות מה טוב בעצירה?	הכובע הצהוב
	פתרונות איך מטפלים בלחץ הזמן בלי לסכן?	הכובע הירוק
	החלטה מה ההחלטה ומה המשקל של כל כובע?	הכובע הכחול

עומר ב-3 לפנות בוקר (חט"ע)

עומר (בן 17 וחצי) במסיבה. החבר שהסיע את כולם ברכב של ההורים שלו שתי בירות. השעה 3 לפנות בוקר. הנהג אומר: "עזבו, אני מרגיש מעולה, שתי בירות זה כלום, בואו ניסע." כל החברים עולים לרכב. עומר מתלבט: לעלות איתם, או להזמין מונית יקרה לבד?

כובע	שאלה	התשובות שלנו
הכובע הלבן	עובדות ונתונים מה ידוע על אלכוהול ונהיגה? · מה עוד משפיע בשעה כזאת?	
הכובע האדום	רגשות מה עומר מרגיש? · מה הנהג מרגיש?	
הכובע השחור	סיכונים מה הכי גרוע? · מה ההשלכות לאורך זמן?	
הכובע הצהוב	יתרונות מה מרוויחים מעצירה?	
הכובע הירוק	פתרונות איך עוצרים את הנסיעה כולה ולא רק "יורדים ממנה"?	
הכובע הכחול	החלטה מה ההחלטה? איך מנסחים אותה בקול?	

למורה – טבלאות לדוגמה

הכדור של נועם

תשובות לדוגמה	כובע
הכדור בכביש, ליד מכונת חונה. • החברים צועקים לרוץ. • בין מכונות חונות קשה לראות – וגם לנהגים קשה לראות אותנו.	הכובע הלבן
פחד שיקראו לו "פחדן". • לחץ – כולם מחכים לו. • גם קצת פחד מהכביש – וזה בסדר.	הכובע האדום
מכונת יכולה להגיע פתאום מעבר לפינה. • הנהג/ת לא יראה ילד שיוצא מבין מכונות. • אפשר למעוד באמצע הכביש.	הכובע השחור
הוא נשאר שלם ובריא. • החברים יראו שאפשר לבחור נכון. • המשחק ימשיך עוד רגע.	הכובע הצהוב
לקרוא למבוגר/ת שיביא/תביא את הכדור. • לחכות שהכדור יתגלגל לצד, וללכת למעבר החצייה הקרוב. • לשחק רחוק מהכביש, או עם גדר.	הכובע הירוק
נועם לא רץ לכביש. הוא אומר: "מחכים רגע – קוראים למבוגר/ת". כדור אפשר להחליף – אותנו לא.	הכובע הכחול

אלון ברמזור האדום

תשובות לדוגמה	כובע
הרמזור אדום – חצייה עכשיו היא עבירה. • הכביש "נראה" ריק – אבל לא רואים מעבר לפינה. • אלון מאחר בעשר דקות. שיחה בזמן רכיבה מסיחה את הקשב.	הכובע הלבן
לחץ חברתי ופחד לפספס. • עצבים מההמתנה ברמזור. • החבר חסר סבלנות – אולי גם קצת משועמם.	הכובע האדום
אופנוע או רכב מהיר יגיח פתאום. • פגיעה קשה – באלון או בהולך/ת רגל. • נהג/ת שיסטה כדי לא לפגוע בו – ויפגע במישהו אחר. וגם: קנס.	הכובע השחור
הוא מגיע שלם – בטוח. • הוא דוגמה לחבר שלו. • חצי דקה של המתנה לא תשנה את הערב.	הכובע הצהוב
לא לענות בזמן רכיבה; לעצור בצד ולכתוב: "באדום, מגיע עוד שתי דקות". • להודיע מראש כשמאחרים – לפני שיוצאים לדרך. • לצאת חמש דקות מוקדם יותר בפעם הבאה.	הכובע הירוק
שום איחור לא שווה את הסיכון של הכובע השחור. אלון עוצר, מחכה לירוק, עונה רק כשהוא עומד בצד – ומגיע.	הכובע הכחול

רוני והשער שנסגר

תשובות לדוגמה	כובע
הרמזור אדום, חצייה היא עבירה. • יש לחץ זמן אמיתי – ויש רוכבים שחוצים. • צמתים הם מקום מסוכן במיוחד לכלים דו-גלגליים.	הכובע הלבן
פחד לפספס מבחן שלמדה אליו שבועות. • דופק מהיר, תסכול מהרמזור הארוך. • "אם כולם עוברים – אני הפראירית?"	הכובע האדום

רכב שלא ראתה יגיח מהפנייה. פגיעה בה או בהולך/ת רגל. גם אם הצליחה "הפעם" – זה הופך להרגל.	הכובע השחור
היא מגיעה בריאה וממוקדת. היא פועלת לפי החוקים – כמו במבחן עצמו. גם אם תאחר – אפשר לבקש, להסביר ולתאם.	הכובע הצהוב
לעצור בצד ולהתקשר: "אני בצומת, עוד שתי דקות". לבקש מהחברה להודיע לבוחן/ת שהיא בדרך. בפעם הבאה – לתכנן לצאת מוקדם.	הכובע הירוק
הסיכון שאי אפשר לתקן (שחור) גובר על הלחץ הרגעי (אדום). רוני עוצרת, משתמשת בפתרון הירוק – ומחכה לירוק.	הכובע הכחול

עומר ב-3 לפנות בוקר 🌙

כובע	תשובות לדוגמה
הכובע הלבן	אלכוהול פוגע בזמן התגובה ובשיקול הדעת – גם כשמרגישים "מעולה". התחושה היא לא מדד. לנהגים צעירים וחדשים יש מגבלת אלכוהול מחמירה במיוחד (את המספר המדויק – לוודא). 3 לפנות בוקר: עייפות, חושך, נהג צעיר.
הכובע האדום	פחד להיראות "נודניק" או לא שייך. חשש מהעלות של מונית לבד. הנהג מרגיש בטוח בעצמו – אולי גם נפגע אם יפקפקו בו.
הכובע השחור	תאונה קשה – לכל מי שברכב ולאחרים בכביש. שלילת רישיון, הליך פלילי, פגיעה בעתיד של הנהג. אחריות מוסרית: "ולא תשים דמים בבייתך".
הכובע הצהוב	כולם חוזרים הביתה. החברות לא נשברת – לפעמים היא דווקא מתחזקת. עומר מוכיח מנהיגות.
הכובע הירוק	להציע מונית משותפת לכולם – מתחלקים במחיר. להתקשר להורים ("אסוף אותנו, בלי שאלות") – לסכם את זה מראש. לבקש את המפתחות, או שמישהו שלא שיהיה שם ינהג.
הכובע הכחול	עומר לא עולה – ומנסה לעצור את כולם: "אני מזמין מונית לכולנו, נתחלק. אף אחד לא נוהג אחרי שתייה." מראש: מסכמים עם ההורים על "טלפון חירום בלי שאלות".